

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. מה מכירה ע"י אחר אף טביחה על ידי אחר 1
- ב. למעוטי שנים שאוחזים בסכין ושוחטים ... אנוס ... שוגג ... מוטעה..... 2
- ג. האומר לשלוחו צא הרוג את הנפש הוא חייב ושולחיו פטור ... חייב בדיני שמים.. 2
- ד. שליח נעשה עד ... אמר לשנים צאו וקדשו לי את האשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו. 4
- ה. וכן בגירושין..... 4
- ו. וכן בדיני ממונות..... 6
- ז. המלוה את חברו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים..... 7
- ח. והשתא דתקון רבנן שבועת היסת משתבעי הני עדים דיהיבנא ליה ומשתבע מלוה דלא שקיל ליה ופרע ליה לזה למלוה..... 7
- ט. נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה..... 8
- י. וכל שאין יכולה לשמור את גיטה אין יכולה להתגרש..... 9
- יא. לקידושין דברי הכל אביה ולא היא..... 9

דרף מג.

א. מה מכירה ע"י אחר אף טביחה על ידי אחר

גנב¹ ונתן לאחר במתנה,² או שנתן לאחר לטבוח וטבח, או שנתן לאחר למכור לו, ומכר האחר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. שבטביחה ומכירה יש שליח לדבר עבירה.³ וכן גנב והקיף, גנב והחליף, גנב ופרע בהקיפו, או ששלחו סבלונות לבית חמוי,⁴ משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

¹ רמב"ם הלכות גניבה פרק ב הלכה י

² כתבו המפרשים טעם שאף ע"פ שהכתוב לא הזכיר אלא מכירה שהמתנה בכאן בכלל מכירה משום דדומיא דטביחה הוא כל זמן שמשתמש לו. מ"מ שם

³ והטעם דאמרינן הכא דיש שליח לדבר עבירה אמרו בתלמודא שם מה מכירה דלא אפשר דלאו ע"י אחר אף טביחה על ידי אחר מחייב וטעם זה כתבוהו הב"ח והסמ"ע ז"ל יעו"ש. והרב בעל הלבוש ז"ל נקט סברת תנא דבי חזקיה דאמר התם דף ע"א משום דכתיב חד תחת יתירא ודרשו בו לרבות השליח. ולא ידעתי למה הניח סתמא דתלמודא הכא שוב ראיתי שכ"כ רש"י בהרבה מקומות. הלכה למשה שם.

⁴ בברייתא ב"ק דף ע"ט [ע"א] קתני, גנב והקדיש גנב ופרע חובו, ורבינו השמיטה, אולי לא היו בגרסתו, מעשה רקח שם ובהלכה למשה שם כתב משום דנפקא ליה דמכל שכן דופרע בהיקפו נפקא דאם פרע בהקפו דעדיין לא זקפן עליו במלוה קאמר חייב כל שכן חובו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גידושין

ב. למעוטי שנים שאוחזים בסכין ושוחטים ... אנוס ...

שוגג ... מוטעה

המקריב⁵ קרבן או שוחט קדשים חוץ לעזרה אף על פי שלא העלם חוץ לעזרה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר (דברים יב פסוק יג) השֹׁמֵר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ בְּכֹל מְקוֹם אֲשֶׁר תֵּרְאֶה, ואם הקריב במוזד חייב כרת שנאמר (ויקרא יז פסוק ח – ט) אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֲלֶהּ אוּ זָבַח. וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאנוּ וְגו' וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ, בשוגג מביא חטאת קבועה.

שנים⁶ שאחזו בסכין ושחטו בחוץ פטורין שנאמר (ויקרא פרק יז פסוק ג) אֲשֶׁר יִשְׁחַט וְגו' או אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם.

ג. האומר לשלוחו צא הרוג את הנפש הוא חייב ושולחו

פטור ... חייב בדיני שמים

כל הורג נפש אדם⁷ מישראל עובר בלא תעשה שני (שמות כ פסוק יג) לֹא תִרְצַח לֹא תִרְצַח וְאִם רָצַח בְּזִדּוֹן בְּפָנֵי עֵדִים מִיתָתוֹ בְּסִיף שְׂנֵאמֵר (שם כא פסוק כ) וְיָמָת תִּתֶּת יָדוֹ נָקָם יִנָּקֶם.⁸

⁵ רמב"ם שם הלכה ב ג

⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יח הלכה טז

⁷ רמב"ם רוצח ושמירת נפש פ"א ה"א ערוה"ש חו"מ סי' תכה סעי' א

⁸ ואע"ג שהאי מיתה נאמרה בעבד אבל בבן חורין כתיב מכה איש ומת מות יומת וכל מיתה סתם בתורה היינו בחנק מ"מ כיון שחנק קיל מהרג איך אפשר לומר שעבד יהיה חמור מבן חורין ועוד דכתיב ואתה תבער הדם הנקי מקרבך ובעגלה ערופה כתיב והוקשו כל שופכי דמים לעגלה ערופה מה עגלה ערופה בסוף אף כל בסוף (ערוה"ש חו"מ סי' תכה סעי' א מגמ' סנהדרין נב ע"א)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אבל השוכר⁹ הורג¹⁰ להרוג את חבירו¹¹, או ששלח עבדיו והרגוהו¹², או שכפת חבירו והניחו לפני הארי וכיוצא בו, והרגתו החיה, וכן ההורג את עצמו, כל אחד מאלו שופך דמים הוא ועון הריגה בידו, וחייב מיתה לשמים, ואין בהן מיתת בית דין.

ומנין שכן הוא הדין שהרי הוא אומר (בראשית ט פסוק ו) שִׁפַּךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ זֶה הַהוֹרֵג בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, (שם פסוק ה) אַךְ אֶת דַּמְכֶם לְנַפְשֵׁיכֶם אֶדְרֹשׁ זֶה הַהוֹרֵג עַצְמוֹ, מִיַּד כָּל חַיָּה אֶדְרֹשְׁנָה זֶה הַמוֹסֵר חֲבִירוֹ לִפְנֵי חַיָּה לְטַרְפוֹ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֶדְרֹשׁ אֶת נַפְשׁ הָאָדָם זֶה הַשׁוֹכֵר אַחֲרֵים לַהֲרוֹג אֶת חֲבִירוֹ, וּבִפְרוֹשׁ נֹאמֵר בְּשִׁלְשֵׁתן לְשׁוֹן דְּרִישָׁה הֲרִי דִינָם מְסוּר לְשָׁמַיִם.

וזה דווקא בשוכר או שעשה מעשה, אבל בדיבור בעלמא לא מיחייב אף בדיני שמים¹³. וי"א שאף אם שלח בדיבור בלבד חייב בדיני שמים¹⁴

וכל אלו¹⁵ הרצחנים וכיוצא בהן שאינן מחוייבים מיתת בית דין, אם רצה מלך ישראל להרגם בדין המלכות, ותקנת העולם הרשות בידו¹⁶. וכן אם ראו בית דין להרוג אותן בהוראת שעה, אם היתה השעה צריכה לכך, הרי יש להם רשות כפי מה שיראו.

הרי שלא הרגם המלך, ולא היתה השעה צריכה לחזק הדבר, הרי בית דין חייבין מכל מקום להכותם מכה רבה הקרובה למיתה, ולאסור אותן במצור ובמצוק שנים רבות,

⁹ רמב"ם שם הלכה ב

¹⁰ ועיין במכתבי תורה מכתב רכח שנסתפק מה הדין בשוכר עדי שקר לחייב חבירו מיתה האם חייב בזה בדיני שמים.

¹¹ ובבב נח חייב בכה"ג מיתה ועיין במנחת חינוך מצוה לד אות ה דאפשר שרק בהרג בגרמא כגון בכופת לפני ארי וכו' אבל אם שלח גוי אחר להרוג אפילו אם נאמר שיש שליחות מגוי לגוי מ"מ אפשר שאין שליח לדבר עבירה בגוי ועיין בכיאוור הגר"א אבהע"ז סי' ה ס"ק למ שכתב כן להדיא שאין שליח לדבר עבירה אף בגוי ועיין פתחי תשובה שם ס"ק יג

¹² היינו דוקא בכה"ג ששכר או שלח מי שכפוף לו חייב בדיני שמים אבל אם היה רק דיבור בעלמא שאמר לחבירו להרוג אינו חייב אפילו בדיני שמים (מל"מ שם)

¹³ כ"כ במל"מ שם בשם הריטב"א ודייק ל' הרמב"ם "ששלח עבדיו" משמע דווקא הם שהם שכורים לו ולא סתם

¹⁴ עיין ים של שלמה קידושין פ"ב סי' א שכתב וז"ל "ומה דמסקי (בקידושין מ"ג ע"א), תניא, האומר לשלוחו צא הרוג את הנפש, הוא חייב, ושולחיו פטור, שמאי הזקן אומר משום הגי הנביא, שולחיו חייב, שנאמר (שמואל ב פ"ב, פס' ט) אותו הרגת בהרב בני עמון, ולכאורה הלכה כת"ק, ופטור אפילו בדיני שמים מעונש רוצח, שיהיה חייב מיתה, כאלו הרג, אלא עונש אחר, שהתקלה באה בגרמתו, והכי איכא אחד אוקומתא בסוגיא. אכן הרמב"ם (הל' רוצח פ"ב ה"ב) פסק להדיא, המשלחו חייב מיתה בידי שמים" (ועיין בים של שלמה ב"ק פ"ו סי' לג)

¹⁵ רמב"ם שם הלכה ד

¹⁶ דכמו דלסנהדרין בזמן הבית היה רשות להרוג ולענוש מפני הוראת שעה כמו שכתב רבינו בפרק כ"ד מסנהדרין הלכה ד' רק ששם כתב לעשות סיג לתורה, וכאן יש למלכי בית דוד רשות לתקן העולם והיינו דוקא לרוצח, אבל בענינים שבין אדם למקום כמו בהטיח את אשתו תחת תאנה או רכב על סוס בשבת שזה אינו נו גע לתקון המדינה כלל אין זה שייך למלכי בית דוד רק לסנהדרין, (או"ש מלכים פ"ג ה"י)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ולצערן בכל מיני צער, כדי להפחיד ולאיים על שאר הרשעים שלא יהיה להם הדבר לפוקה ולמכשול לבב, ויאמר הריני מסבב להרוג אויבי כדרך שעשה פלוני, ואפטר¹⁷.

בזמן הזה, אין לנו רשות לדון לא חייבי מיתות ולא חייבי מלקיות, והקב"ה ינקום נקמת דם עבדיו השפוך, ומבדילים אותם מן העדה, ואם רואים צורך השעה ומיגדר מילתא, יכולין לענוש כמה שרואין לפי פרצת הדור¹⁸.

ד. שליח נעשה עד ... אמר לשנים צאו וקדשו לי את האשה

הן הן שלוחיו הן הן עדי

כבר התבאר במסכת גיטין דף ה: שהשליח נעשה עד¹⁹ לא גרע מסתם אדם, שהרי הוא יודע האמת ואומרו שאינו נוגע בעדות, לפיכך אם עשה שני שלוחים לקדש לו אשה הן הן שלוחיו והן הן עדי ואלו צריך עדים אחרים²⁰.

ה. וכן בגירושין

עוד התבאר שם שכשעשה הבעל שנים²¹, שלוחים להוליך גט לאשתו, אף על פי שלא נכתב ונחתם בפניהם נותנים אותו לה האחד במעמד הבירו ותהיה מגורשת, והוא שיהיו כשרים להעיד²². שהרי אין הבעל יכול לערער בגט זה אף על פי שאין מקוים, שהשלוחים הם הם שלוחיו והם הם עדי²³.

¹⁷ רמב"ם שם הלכה ה סמ"ג – חלק לא תעשה – מצוה קסג

¹⁸ ערוה"ש חו"מ סי' תכה סעי' א

¹⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לה ב

²⁰ במה דברים אמורים כשאין שם כפירת ממון אלא כפירת קידושין, כגון שקדשה בשטר או אפילו בכסף והיא מודה שקבלתו אלא שאומרת שלא קבלתו לשם קידושין אלא לשם פקדון והשלוחים מעידים שקבלתו לשם קידושין נאמנים, אבל אם יש שם כפירת ממון שהיא אומרת שמעולם לא קבלה מהם שום כסף או שטר שיש בו שוה פרוטה אינם נאמנים, דהא נוגעים הם בעדות שאם היא לא קבלה מהם כלום צריכים הם להחזיר המעות לבעל ששלחם או צריכים לישבע שנתנו לה, והרי נוגעים הם בעדות ואינם נאמנים, אבל קדושי ספק מיהא הוי, דשמא הם קושטא קאמרי והרי זו ספק מקודשת להצריכה גט, ולגבי הממון ישבעו השלוחים היסת שנתנו לה ועשו שליחותו. ואם היא מודה בקידושין אלא שהם אומרים קדשנוה בכל המנה ששלחת עמנו והיא אומרת לא קדשו אותי אלא בפרוטה, ישבעו הם היסת שנתנו לה המנה אבל היא אינה צריכה לישבע כלל, שהרי אפילו לדברי השלוחים מה שנתנו לה הכל הוא שלה דהא הם אומרים שנתנו לה כל המנה בתורת קידושין והם שלה. שו"ע ולבוש שם

²¹ שו"ע ונו"כ שם יח

²² ולא יהא שיאמרו בפנינו נתגרשה דנאמנים משם הכי בעינן שיהיו כשירים להעיד ואו שייך מינו זה. ב"ש שם לו

²³ התוס' גיטין ב' [ע"ב] בד"ה אייתניהו בי תרי סתרו פי' רש"י שפירש דאי אתי בעל ומערער אלו יקיימוהו, מטעם דאטו בכיפי תליא להו ולזה כתבו דכשאתיהוהו בי תרי א"צ לומר כלל דהוי כאלו אמרו בפנינו גירשה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

וי"א²⁴ שאם בא הבעל וערער ואומר שנתן לה גט מזוייף²⁵, צריך להתקיים בחותמיו. אבל כשטוען ומכחיש אותם שלא שלח אותם אינו נאמן לכ"ע. וי"א²⁶ שגם אם טוען מזוייף או שלא נכתב לשמה אינו נאמן, אך אם בא הבעל ויערער, ואין קול שנתגרשה האשה והשלוחים אינן כאן רק שהאשה אומרת ששנים היו שלוחים בגט, אינה נאמנת וצריך קיום, או שהשנים יבואו לפני ב"ד ויכחישו הבעל ויאמרו בפנינו לומר ששלחם.

יש אומרים²⁷ שאפילו אם לא עשה לשליח אלא אחד מהם והשני מעיד שבפניו נתן הבעל לזה השליח זה הגט להוליכו לאשתו, אין צריך בפני נכתב ובפני נחתם, דלא גרע זה משאם יאמרו בפנינו גירשה ולא היה בידם שום גט, היו נאמנים, ולמה לא נאמין אותם עכשיו.

²⁴ רמ"א שם לחשוש לשיטת רש"י דף ג.

²⁵ אף על גב דלא עביד לקלקל אותה במתכוין היינו דאין חוששים לזה אבל אם מערער וטוען כך טענתו טענ.

ב"ש שם לו

²⁶ ועיין תורת גיטין [באורים] שם יח שהקשה והוא תמוה מאוד דאם כן אפילו אם ימסור לה הגט בעצמו ותביא האשה עדי מסירה יהי יכול הבעל לערער ולומר בגט מזוייף גרשתי או בגט שכתבו שלא לשמה והא ודאי ליתא דודאי אין הבעל חשוד לקלקלה כמבואר בתוספת ובפוסקים. ועוד ממ"נ אם יטעון הבעל שהעדים חתמו באמת רק שהוא נכתב שלא לשמה, א"כ מאי מהני קיום, ואי יטעון הבעל שהוא זיף בעצמו התימת עדים א"כ כשר הגט דהא השליח מסרו בפני עדי מסירה, והב"ש בסי' ק"ל כתב דלא הוי מזוייף מתוכו בעידי זיף כיון דלא אתי למיסמך עליהו דהא לא יכול לקיים אותן. לכן נלפענ"ד לפרש דבריו במ"ש אי אתי בעל ומערער דהנה התוס' גיטין ב' [ע"ב] בד"ה אייתניהו בי תרי סתרו פי' רש"י שפירש דאי אתי בעל ומערער אלו יקיימוהו, מטעם דאטו בכיפי תליא להו. ולזה כתבו דכשאתיהו בי תרי א"צ לומר כלל דהוי כאלו אמרו בפנינו גירשה. ולכאורה קשה על דבריהם ג"כ אטו בכיפי תליא להו דהא אם יבוא הבעל ויערער מזוייף ודאי דאין האשה נאמנת לומר שקיבלה הגט משנים וע"כ תצטרך להביא אלו השנים ואכתי קשה אטו בכיפי תליא להו. ואין לומר דהשנים שמביאין גט צריכין למסור הגט לפני ב"ד ולומר בפניהם שהבעל שולחם דלא אישתמיט שום פוסק לכתוב כן וגם מנהג העולם אינו כך. לכן נראה דאין לחוש על עירעור הבעל רק לשמא יערער על מה שאומר השליח על הדבר, שנעשה במקום הבעל, דהיינו מה שהשליח אומר שנמסר לידו מהבעל במקום הבעל, הבעל יערער ויאמר מזוייף ולא מסרו לידו כיון שאין עדים מצויין ממקום למקום. אבל מה שנעשה במקום האשה ודאי קלא אית לי' דהא גט הנשלח קלא אית לי' וידוע לכל כמבואר בגיטין יח ע"א ויהי קלא שנשלח לה ע"י שנים וממילא לא יבוא הבעל ויערער. ועוד הבעל יסבור שהשנים ישנם עדיין שם ולא יבוא הבעל ויערער. ולפי"ז א"ש דאם בא הבעל ויערער וליכא קלא והשלוחים אינן כאן רק שהאשה אומרת ששנים היו שלוחים בגט, זה ודאי דאינה נאמנת וצריך קיום או שהשנים יבואו לפני ב"ד ויכחישו הבעל בפנינו לומר ששלחם. ועוד נראה דאפילו יש עדים שראו כששני השלוחים מסרו לידה גט זה מ"מ לא מהני וצריכין העדים לבוא לפני ב"ד דוקא, דכ"ז שלא נחקרה עדותן בב"ד יכול להכחישן ומ"מ לא היישינן שיביא ויערער מדעתו כי בודאי קלא אית לי' ועוד כי יסבור שכבר הגידו שליחותן לפני ב"ד כנ"ל ברור.

²⁷ כ"כ תוס' והרא"ש והר"ן והרשב"א וכתבו אפשר גם הרמב"ם מודה לזה הואיל יש שני עדים שמסר הגט מידו לידם ואין נמצא שום חולק ע"ז ומ"ש הב"י דהרמ"ה חולק ע"ז תמוה דהא המור כתב בזה וכ"כ הרמ"ה אלא ס"ל להרמ"ה דצריך למסור הגט לפני אלו שנים יחדיו כמ"ש בסמוך אבל גוף הדין לא מצינו חולק ואפשר דהבין מלישון הרמב"ם דכתב עשה שנים שלוחים משמע דוקא כשהשנים שלוחים הם ובתשובת ריב"ש כתב ג"כ בשם ו"א. ב"ש שם לח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גידושין

ויש מי שמצריך בזה²⁸ כיון שאינם צריכין לומר בפני נכתב ובפני נחתם, צריך שימסרוהו לה בפני עידי השליחות עצמם, שאז עדותם הוא עדות שלם, שאם ימסרוהו לה בפני שני עדים אחרים הוי עדות שכל כת וכת חצי דבר ואינו עדות, שכת זו מעידה על מסירת הגט ואינה יודעת מה טיבו של גט זה אם הוא כשר או פסול, וזו מעידה שהגט כשר ואינה יודעת אם נמסר לה, והרי זה לכל אחת ידיעת חצי דבר מן העדות, דודאי כשאין שליח אלא אחד שאומר בפני נכתב ובפני נחתם צריך שימסרנו לה בפני עידי מסירה, מיהו אפילו בפני שנים אחרים שלא היו במעמד כשנמסר לו השליחות סגי דכל כת אחת עדות שלם יש, אלו על השליחות ואלו על מסירת הגט ואמירת השליח שכל אחד הוא דבר שלם, מה שאין כן כאן.

דף מג:

ו. וכן בדיני ממונות

אמר הלוח או הנפקד לשליח²⁹ תוליך לפלוני מעותי שבידי, או שבא אחד ללוח או לנפקד ואמר פלוני עשאני שליח להביא לו מעותי אם אין השליח צריך לישבע, כגון שהמשלה הלך עם השליח ועמד מרחוק וראה שעשה שליחותו, כיון שאינו נוגע הרי הוא כעד אחד ומזיק למלוח שבועה דאורייתא³⁰, אם אין כאן אלא שליח אחד.

ואם הם שנים שלוחים והלך המשלה עמהם ועמד מרחוק וראה שעשו שליחותם, יש אומרים שהרי הם עדים ופטור הלוח, שהרי אינם נוגעים שהרי אין צריכין לישבע. וי"א³¹ אינם נאמנים לפטור הלוח אלא הרי הם כעד אחד³², והכי מסתבר.

²⁸ שימת הרמ"ה בב"ש שם לט ואע"ג שבסעי' יב פסק לגמרי כשימת הרמ"ה כאן כתב ויש מי שמצריך כתב בב"ש שם וראיתי בבדק הבית שהקשה כאן על הרמ"ה למה הוי חצי דבר הרי עידי שליחות לחוד ועידי מסירה לחוד מ"ה כתב כאן ויש מי שמצריך והא דלא הקשה כן לעיל בסומא אפשר שאני סומא שאינו ראוי כלל לשליחות בלא עדים מודה הב"י דהוי חצי דבר אבל שליח כשר ושני מעיד בפניו מסר לידו כי היכא דאצ"ל ב"ג ס"ל דהוי דבר שלם, ומה שאחד העיד בפניו מסר הגט ליד השליח היינו שאומר שעשאו לשליח בפני שנים ומסר בפניו הגט כמ"ש ר"ס קמ"א דאין מצרפין השליח.

²⁹ שו"י ונו"כ הו"מ קבא ט

³⁰ בפרישה [סעיף י"ב] כתבתי, אף דאין עד אחד מזיק לשבועה דאורייתא וליטול כי אם לפטרם, וכמ"ש בדרישה [פרישה] לעיל סימן פ"ד [סעיף ו'] וק"ח [סעיף כ"ט], מ"מ יכול להביאו לידי שבועה דאורייתא, והוא שיפרע לו שנית בפני עד הראשון ולפני עוד עד אחד, שיהיו שני עדים על הפרעון השני ולא יוכל לכפור, ויחזור ויתבענו על מה שנתן לו תחילה בעד הראשון ואז יצטרך לישבע שבועה דאורייתא לפטור וק"ל, וכמ"ש הטור והמהב"ב באה"ע סימן (צ"ב) [צ"ו] סעיף י"ג ע"ש. סמ"ע כו

³¹ רמ"א שם.

³² שהרי דבר תמוה הוא, דעל פיו של הלוח שאומר שראה שעשו שליחותו נאמין אותו לשווינהו עדים, דבשלמא לענין שבועה בשליח אחד דין הוא שיהיה הלוח עם השליח נאמנים להביאו לידי שבועה המורה,

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גידושין

ז. המלוה את חברו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים

כבר התבאר במסכת כתובות דף יח. שהמלוה³³ את חברו בעדים³⁴ בלא שטר ובלא קנין, אם אינו הושש שהמלוה יכפור בפירעון, אין צריך לפרעו בעדים, ואם כפר נאמן לומר פרעתוך לאחר זמן הפרעון³⁵ בשבועת היסת³⁶.

אמר³⁷ לו המלוה אל תפרעני אלא בעדים, חייב לפרעו בעדים. ואם אמר לו אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני צריך לפרוע בפניהם, ומ"מ אם אינם כאן, אינו יכול לעכב הפרעון אלא יפרע בפני ב"ד.

ח. והשתא דתקון רבנן שבועת היסת משתבעי הני עדים דיהיבנא ליה ומשתבע מלוה דלא שקיל ליה ופרע ליה לזה למלוה

מה שהתבאר שכשאמר הלוח או הנפקד לשליח³⁸ תוליך לפלוני מעותיו שבידי, או שבא אחד ללוה או לנפקד ואמר פלוני עשאני שליח להביא לו מעותיו, אם לא הלך המשלח עם השליח האמינו ומסר לו הממון, והשליח אומר נאנסו או מסרתי למלוה, והמלוה אומר לא עשיתיו שליח ולא קבלתי המעות, ישבע השליח שבועת היסת שנתנם למלוה או למפקד ונפטר מן הלוח או מן הנפקד³⁹, והמלוה או המפקד שרוצים להוציא מן הלוח או

אבל כשהם שנים היאך נסמוך על הלוח שאמר שראו שעשו שליחותם לשווינהו עדים לאפקועי ממונו של המלוה. רמ"א ולבוש שם. ובעיקר הקושיא נראה, דהמור דכתב דיש להאמינו איירי שקודם שידענו שום ערעור מהמלוה שמעו מהלוח שאמר אני ראיתי שהשלוחין עשו שליחותם, והרי זה דומה למ"ש המחבר לפני זה [והוא מדברי הר"ן דאם פטר להו הלוח מתחילה מהימני ולא היישנין לקנוניא. סמ"ע שם כז וכך פסק הב"ח מטעם דכל מקום שער אחד נאמן לחייבו שבועה ב' עדים נאמנים לחייבו ממון.

³³ שו"ע ונו"כ הו"מ ע א

³⁴ ועיין בשו"ע שם שאסור להלוות בלא עדים, ואפילו לתלמיד חכם, אלא אם כן הלוחו על המשכון. והמלוה בשטר משובח יותר. וכל המלוה בלא עדים, עובר משום לפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט, יד), וגורם קללה לעצמו

³⁵ אך בתוך הזמן אינו נאמן כמבואר בשו"ע שם לט ה

³⁶ אבל אינו נאמן לומר להר"ם, כמבואר בשו"ע סימן לט סעיף ה, וכתב בקצה"ח סימן מא סק"ב בשם המור שאם טען תחלה להר"ם הוחזק כפרן ושוב אינו נאמן לומר פרעתני.

³⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁸ שו"י ונו"כ הו"מ קבא ט

³⁹ ואף על גב שאין ללוה או לנפקד על השליח אלא מענת שמא, שהרי אינו יודע אם נתנו למלוה אם לאו ואינו טוען אלא שמא לא נתת לו ולא היה לו עליו אלא חרם, מכל מקום מצרפין מענת המלוה שאומר ברי שלא נתנום לו משיבעין השליח היסת. לבוש וסמ"ע שם כא

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

הנפקד יש עליהם שבועת המשנה⁴⁰. שהשליח אינו נאמן, לפי שהוא נוגע בעדות, שהרי צריך לישיבע ליפטר⁴¹.

ואפילו השלוחים הם שנים⁴², צריכים השלוחים לישיבע כנזכר⁴³, ונשיבע המלוה או המפקד ונוטלים, ויש מי שאומר⁴⁴ שאם מתחלה כשמשרו בידם פטרום משבועה נאמנים.

ט. נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה

כבר התבאר במסכת גיטין דף סד: שנערה המאורסה⁴⁵ אף על פי שמתגרשת בקבלת גטה בידה, כמו בקבלת אביה, אפילו הכי אינה יכולה לעשות שליח לקבלה, כיון שעדיין היא קצת ברשות אביה לעניין הפרת נדרים ושאר עניינים⁴⁶, אבל אביה יכול לעשות שליח לקבלה.

⁴⁰ כמו שבועת הפועלים עם החנווני, וצריכין לישיבע שבועה המורה בנקיפת הפין שלא קבלו, כדין נשבע ונוטל ונוכין חובם מהלוה או מהנפקד, ואף על גב שאין ללוה ולנפקד עליהם אלא טענת שמא, שמא קבלו מן השליח, והוה ליה כמנה לי בידך והלה אומר איני יודע אם פרעתוך דחייב בלא שבועת התובע אלא קבלת חרם, מכל מקום כיון שהשליח מכחישו תקנו רבנן דלישתבע כדין נשבע ונוטל. סמ"ע כב

⁴¹ שאילו היה נאמן היה מוזקו למלוה לשבועה דאורייתא. סמ"ע שם כג

⁴² ועדיין איכא למידק אפילו לא ראה המשלה שעשו שלוחותו אמאי אמרינן דנוגעין בעדות הן משום שצריכים לישיבע, הא לאחר שנשבעו הרי שוב אינם נוגעים בעדות למה לא נאמר הרי יש כאן עדים שלקח זה ממונו של זה שלא כדין. ואפשר לי לומר כיון שלא יוכל להתכשר לעדות אלא על ידי שבועה הקודמת לעדות אין תורת עדים עליהם, שהתורה לא הכשירה העדים אלא כשיתכשרו על ידי שומעם שבועה אחרת שהיא שבועת קול אלה ואם לא יגיד ונשא עונו, אבל לא כשיצטרכו שתיים שבועות בין ראיית המעשה והגדת העדות כגון הכא, ג"ל. לבוש וכעין זה בש"ך

⁴³ ולא אמרינן אדרבה ליפטרו הלוה או הנפקד לגמרי דהא השלוחים מסייעים להו, ואי בעו לשקורי למה לא אמרי אהדרינהו ללוה, אלא ודאי קושטא קאמרי שנתנום למלוה או למפקד, דלאו מילתא היא דנוגעין בעדות הם, דניחא להו להגיד עדות שקר ולומר נתנו למלוה משיאמרו אהדרינהו ללוה, דהתם היו צריכים לישיבע שבועת היסת, אף על גב דהשתא נמי צריכין לישיבע היסת ללוה או לנפקד שנתנו למלוה או למפקד, מכל מקום ניחא להו לישיבע שבועה זו ללוה שאינו יכול להכחישם שהרי אינו יודע, משישיבעו שהחזירו לו, כמו המלוה שהוא יודע שישקרו, לפיכך אין עדותן נגד המלוה עדות אפילו בשבועה, שיכול לומר לא מהימני לי בשבועה שמעולם לא שלחתים ולא האמנתים, ולא דמי להא דלעיל סעיף ו' שהשליח נשבע, דהתם הא הימניה שהרי עשאו שליח. ומטעם זה נמי הכא צריכין הלוה או הנפקד לקבל שבועתם שהרי עשאוהו שלוחים והימנום, ואפילו אם הלוה או הנפקד פוטרים את השלוחים משבועה כדי שלא יהיו נוגעים בעדות אינו מועיל, דלאו כל כמיניהו, דאיכא למימר משום ההיא הנאה דפטרו להו משבועה הם מעידין לו. לבוש שם

⁴⁴ ולא היישיגין לקנוניא, דאין העדים חשודים על זה, דא"כ כל עד נמי, וכיון שפטרו מתחילה משבועה הרי הוא ככל עד דעלמא. סמ"ע שם כה

⁴⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא ב

⁴⁶ לבוש שם ובט"ז שם ד כתב דלא אלימא ידה כיד אביה לענין זה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

במה דברים אמורים כשיש לה אב, אבל אין לה אב, או שנשאת, שכבר יצאת לגמרי מרשות אביה, יכולה לעשות שליח לקבלה, שהרי היא גדולה, שיש לה שתי שערות.

י. וכל שאין יכולה לשמור את גיטה אין יכולה להתגרש

עוד התבאר שם שקטנה אפילו⁴⁷ אין לה אב והיא ארוסה כגון שקבל אביה קידושה ומת או שנשאת ויש לה אב שכבר יצאה מרשותו מכל וכל, גם היא אינה יכולה לעשות שליח לקבלה שאין שליחות קטנה כלום.

אבל מכל מקום⁴⁸ יש לה יד לקבל גיטה היא בעצמה, בלא אביה כיון שנשאת ויצאה מרשותו.

והא דאמרינן דקטנה שאין לה אב או שנשאת מתגרשת ע"י עצמה, הני מילי שיש בה דעת להבחין בין גטה לדבר אחר כלומר שנותנים לה צרור וזורקתו אגוז ונוטלתו, ויש אומרים⁴⁹ שזה משתגיע לעונות הפעוטות כגון בת ו' או בת ז' כל אחת לפום חורפה, או מתגרשת על ידי עצמה, ואם אינה בת שש או שבע⁵⁰, וגירשה ע"י עצמה אינה מגורשת.

אבל ע"י אביה מתגרשת אפילו אינה מבחנת או לא הגיעה לעונות הפעוטות. ויש חולקין ואומרים שכל שאינה מבחנת אינה מתגרשת אפילו ע"י אביה, משום דכתיב (דברים כד פסוק ג) וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ, וזאת אינה משתלחת מביתו שהרי חזרת אליו, כיון שאינה מבחנת בין גיטה לדבר אחר.

וכל מקום⁵¹ שיש לקטנה יד לקבל גיטה יש לה תורת חצר או תורת ארבע אמות לקבלו, שאם זרק הגט לחצירה או לארבע אמות שלה מגורשת, דחצר מידה אתרביא דומיא דידה והוא הדין ארבע אמות.

יא. לקידושין דברי הנל אביה ולא היא

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם ג

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם ד ה

⁴⁹ ופלוגתא זו תליא בגירסא ולי"א אלו דוקא כשהגיע לעונת הפעוטות יכולה לקבל הגט אבל צרור וזרקו לא מהני לקבלת הגט אלא לענין קידושין דצריכ' מיאון ולדע' קמייתא לענין גט מהני צרור וזרקו ומכ"ש עונת פעוטות ולענין מיאון א"צ מיאון א"כ כשהגיע לעונת פעוטות משום בקדושין איכא קדושי כסף דצריך שמירה מעולה כ"כ הר"ן ובס"י קנ"ה לא הביא דעת הי"א. ב"ש שם ז

⁵⁰ מ"ז שם ו בשם הטור

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושיין

אם נתקדשה⁵² קודם שתיבגר שלא לדעת אביה אינה מקודשת. שקטנה או נערה שקידשה עצמה⁵³ שלא לדעת אביה אינו כלום, שהתורה זכתה את האב לקבל קידושיה וקידושי עצמה אינן כלום, ואפילו מיאון אינה צריכה.

⁵² שו"ע ונו"כ אבהע"ז לו ד יא

⁵³ במחבר כתב או נישאת ועיין ב"ש שם טו שהקשה עליו מסוניא להלן דף מה: ונשאר בצ"ע.